

Beleid sociale veiligheid

OBS DE KAARDEBOL CULEMBORG

SCHOOLJAAR 2018 – 2019
 2019 – 2020

Inhoud

1. Inleiding	2
Aanleiding voor dit beleid:.....	2
Het doel van dit beleid:	2
Voorwaarden.....	2
2. Onze blik op pesten	3
Vormen van pesten.....	3
Signalen van pesten	3
Oorzaken van pesten.....	3
Pesten of Plagen?.....	3
3. Hoe weet ik of mijn kind gepest wordt?	4
4. Preventief beleid	5
5. Monitoring.....	6
Beekveld en Terpstra.....	6
Brievenbus Idee?	6
Sociogram	6
6. Curatief beleid	7
Leerlingen	7
Team	7
Ouders.....	7
Stappenplan bij conflicten en pestgedrag	8
Bijlagen.....	10
Bijlage 1: Drie gouden afspraken	10
Bijlage 5: Gesprek zonder schuldvraag.....	11

1. Inleiding

De Onderwijsinspectie over Sociale Veiligheid: "school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt."

Aanleiding voor dit beleid:

Met de invoering van de wet Sociale Veiligheid op School (aug. 2015) hebben scholen een inspanningsverplichting gekregen om een sociaal veilige schoolomgeving te realiseren. Alle scholen hadden al wel een pestprotocol, maar deze wet is in het leven geroepen omdat het hebben van een protocol alleen niet afdoende is. Wij onderschrijven dit. We vinden het heel belangrijk om een actief veiligheidsbeleid te voeren ter preventie van pesten. Echter weten wij ook dat pesten helaas op elke school voorkomt, ook bij ons. Daarom investeren wij in de deskundigheid en betrokkenheid van ons team, de leerlingen en de ouders/verzorgers ten behoeve van het creëren van een veilige en positieve sfeer op school en daarnaast om het pesten op onze school te kunnen signaleren en serieus aan te pakken.

Het doel van dit beleid:

Alle leerlingen horen zich veilig te voelen tijdens hun basisschoolperiode op onze school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Mocht hun veiligheid toch in het gedrang komen, dan voelen zij zich gehoord en serieus genomen.

Voorwaarden om ons doel te bereiken:

- Afspraken zichtbaar maken waardoor teamleden, leerlingen en ouders elkaar kunnen aanspreken op deze afspraken als er zich ongewenste situaties voordoen,
- School monitort de sociale veiligheid 1x per jaar.
- Dit beleid wordt elke 2 jaar geëvalueerd en waar nodig aangepast. Hierbij worden alle partijen betrokken: leerlingen, ouders en teamleden.
- Pesten wordt als probleem gezien door alle betrokken partijen: leerlingen, teamleden en de ouders / verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- Wij zien pesten als een groepsprobleem waarbij we uitgaan van verschillende rollen: gepeste leerlingen, pesters, meelopers, aanmoedigers, helpers, buitenstaanders en omstanders.
- Teamleden herkennen de signalen van pesten en nemen, als pesten optreedt, duidelijk stelling hiertegen.
- Wanneer pesten ondanks preventie toch de kop op steekt, beschikt de school over een pestprotocol waarin duidelijke stappen staan die dan gevolgd worden.
- Voor ouders en leerlingen is er een aanspreekpunt met betrekking tot pesten. Op onze school is dat directeur Marino van Montfoort en anti-pestcoördinator Debby Zirilli

2. Onze blik op pesten

In dit hoofdstuk beschrijven wij kort wat wij onder pesten verstaan.

Vormen van pesten

Pesten kan in verschillende vormen voorkomen:

- fysiek pesten (lichamelijk):
Bijvoorbeeld: slaan, duwen, schoppen, knijpen, haren trekken, laten struikelen of tegenhouden.
- Verbaal pesten (met woorden):
Bijvoorbeeld: schelden, roddelen, chanteren, uiten van bedreigingen of iemand belachelijk maken.
- Materieel pesten (met spullen):
Bijvoorbeeld: afpakken, beschadigen of verstoppen van spullen.
- Relationeel / sociaal pesten
Bijvoorbeeld: buitensluiten, negeren of uitlachen.

Daarnaast is er ook nog digitaal pesten. Bovenstaande vormen worden dan via de digitale kanalen uitgevoerd. Te denken valt aan foto's bewerken, versturen van bedreigingen of virussen, iemand hacken of blokkeren, haatprofielen aanmaken, etc.

Signalen van pesten

Als een van bovenstaande dingen gebeurt, zijn dat signalen van pesten. Daarnaast zijn we ook alert op gedragsveranderingen bij leerlingen:

- leerlingen met teruggetrokken gedrag
- leerlingen met zwakke, onzekere lichaamshouding
- leerlingen die zich sterker manifesteren: brutaler – agressiever
- leerlingen die zich afzonderen
- leerlingen die spullen kwijt zijn of waarvan de spullen kapot zijn
- leerlingen die sociaal onhandig gedrag vertonen.

Oorzaken van pesten

Uit onderzoek blijkt dat pesters over het algemeen een positieve houding ten opzichte van geweld hebben en dat ze een beperkt inlevingsvermogen hebben. Daarnaast kunnen andere oorzaken als een problematische thuissituatie, verveling, niet met frustratie om kunnen gaan en aangeleerd gedrag, ook een rol spelen.

Pesten of Plagen?

Vaak worden de termen pesten en plagen door elkaar gehaald en wat voor de een pesten is, ervaart de ander als plagen. **Wij gaan uit van de beleving van de gepeste leerling.** Hij / zij bepaalt of het pesten of plagen is. Elke melding en/of signaal nemen we daarom ook serieus. Naast het gevoel dat de gepeste leerling heeft, nemen we onder andere de volgende verschillen ook mee:

Plagen	Pesten
Gebeurt af en toe	Structureel
Kortdurend	Voortdurend / aanhoudend / herhaaldelijk
Door en naar verschillende personen	Vaak dezelfde die pest / gepest wordt
Beide partijen hebben plezier	Gaat ten koste van sfeer
Gelijkwaardigheid	Machtsverhouding / ongelijke strijd

Dit bepaalt mede de interventies die daarna gedaan worden. Deze kunnen gericht zijn op de gepeste leerling, op de pester of op een hele groep.

3. Hoe weet ik of mijn kind gepest wordt?

Kinderen die gepest worden, praten daar vaak niet over met hun ouders. Zij schamen zich en vinden het moeilijk om erover te praten. Hoe maakt u zo iets bespreekbaar? Het onderwerp ligt gevoelig en uw kind weet niet hoe u op het verhaal zult reageren. Of uw kind heeft een schuldgevoel, denkt dat het stom is en dat het zijn/haar eigen schuld is dat het gepest wordt.

Signalen die uw kind kan afgeven en die er mogelijk op wijzen dat uw kind gepest wordt:

- Uw kind heeft hoofdpijn.
- Uw kind heeft buikpijn.
- De schoolresultaten van uw kind gaan plotseling achteruit.
- Uw kind gaat niet graag meer naar school.
- Uw kind isoleert zich van anderen.
- Uw kind gedraagt zich agressief.
- Uw kind gedraagt zich afhankelijker.

Het is belangrijk dat u deze signalen deelt met de leerkracht want leerkrachten hebben niet altijd zicht op alle signalen.

Wat kunt u doen als uw kind gepest wordt?

- Kinderen vinden het moeilijk om te vertellen dat ze gepest worden. Neem dus serieus wat uw kind u vertelt. Geef uw kind steun en begrip.
- Luister goed naar uw kind en probeer door te vragen om meer duidelijkheid over de situatie te krijgen. Stel vragen zoals: 'Waar is het gebeurd, wat deed jij toen, wat zou je willen, hoe voelde je je, wat deden anderen?'
- Geef uw kind vertrouwen.
- Ga, liefst samen met uw kind, met de leerkracht praten en vraag wat de school kan doen. Zo kan school meezoeken naar een oplossing voor het pestprobleem.
- Wanneer het (ook) digitaal pesten betreft dan kunt u een informatie vinden op de volgende site: www.stoppestenu.nl/wat-digitaal-pesten.

Mijn kind pest

Kinderen die pesten zijn goed in het verbergen van hun pestgedrag. Kinderen spreken er nauwelijks met hun ouders over. Misschien gelooft u het niet of kunt u het zich niet voorstellen dat uw kind pest. Schrik, ongeloof en ontkenning zijn heel begrijpelijke reacties als ouder. Het is goed om u te beseffen dat kinderen heel verschillend gedrag kunnen laten zien in verschillende situaties. Zo kan het ook zijn dat kinderen die pesten zich thuis heel anders gedragen dan op school.

Signalen dat uw kind pest kunnen zijn:

- Spant andere kinderen voor het karretje.
- Omringt zich met meepesters.
- Wil graag de baas de zijn.
- Wil populair zijn.
- Andere kinderen zijn bang voor uw kind.

Hoe kunt u reageren wanneer uw kind pest?

- Laat uw kind merken dat uw pesten serieus neemt en dat u vindt dat pesten niet mag. U kunt aangeven dat hoe een ander kind zich ook gedraagt of eruit ziet, dit nooit een reden is om te pesten.
- Praat met uw kind over wat er gebeurt. Uw kind zal zijn/haar gedrag waarschijnlijk goedpraten door bijvoorbeeld te zeggen: 'Het was maar een geintje'. 'Hij heeft mijn spullen ook kapotgemaakt'.
- Praat met uw kind over de mogelijke gevolgen voor het gepeste kind: Een gepest kind heeft verdriet en pijn van het pesten. Gepeste kinderen worden bang en ontwikkelen faalangst. Soms hebben gepeste kinderen de rest van hun leven last van de gevolgen van het pesten.
- Neem contact op met de school, zeker wanneer het uw kind niet lukt om te stoppen met pesten. Bespreek dit ook met uw kind en leg uit waarom u dit doet.

4. Preventief beleid

Op school werken wij met behulp van diverse technieken en methodes om de kinderen de juiste sociale omgangsvormen aan te leren en deze te borgen. Dit draagt bij aan de veilige schoolomgeving die wij de kinderen willen bieden. De eerste weken van het schooljaar staan vooral in het teken van een goede groepsvorming en een goed groepsgevoel. We stellen dan ook samen met de kinderen de groepsregels op. Deze hangen zichtbaar in elke groep en worden diverse malen gedurende het schooljaar besproken. Er is tevens dagelijks structurele aandacht voor pesten. Dit doen wij door als onderwijsprofessionals normen en waarden voor te leven en positief groepsgedrag te stimuleren. Wij werken met het programma De Vreedzame school aan de sociaal-emotionele vaardigheden van de kinderen.

De Vreedzame school

Op onze school werken we met de methode "de Vreedzame School". Dit is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.

Uitgangspunten

In de pedagogische visie van De Vreedzame School staat een aantal uitgangspunten centraal:

- het constructief oplossen van conflicten met behulp van mediatie
- het creëren van een positieve sociale en morele norm
- het bevorderen van sociale verbondenheid en gemeenschapszin.

Tijdens de pauzes lopen er altijd twee collega's buiten. Tijdens alle pauze lopen er ook mediators op het plein. Deze kinderen zijn herkenbaar door hun fluorescerende hesjes.

Meer toezicht op het plein vermindert het pesten door:

- Leerkrachten krijgen meer overzicht doordat ze taken kunnen verdelen.
- Leerkrachten kunnen het spelen van kinderen begeleiden. Hiermee kunnen conflicten voorkomen worden of in ieder geval in de kiem worden gesmoord.
- Leerkrachten kunnen kinderen die alleen zijn bij het spel betrekken.
- Leerkrachten kunnen spel initiëren.

5. Monitoring

Wij zetten maatregelen en activiteiten preventief in om een sociale veilige schoolomgeving voor onze leerlingen te bewerkstelligen. We hechten er veel waarde aan om dit preventieve beleid ook te toetsen door leerlingen, team en ouders met behulp van een monitor. De resultaten van deze monitor gebruiken wij om te kijken of er:

- aanpassingen in het preventief beleid wenselijk zijn,
- interventies naar individuele leerlingen dan wel groepen, leerkrachten of team wenselijk zijn.

Voor de monitoring maken wij gebruik van twee verschillende instrumenten. In dit hoofdstuk geven we een korte toelichting op deze instrumenten en geven we een overzicht over wie welke monitoring invult.

Beekveld en Terpstra

Eén keer in de drie jaar wordt er een tevredenheidspeiling uitgezet naar het team, de leerlingen en de ouders. Op deze manier kunnen we de tevredenheid van het team, de ouders en de leerlingen over verschillende onderdelen beoordelen. Komt het beeld dat de school heeft overeen met het beeld van de ouders en de leerlingen. Aan de hand van stellingen worden onder andere onderwerpen bevraagd als het onderwijsleerproces (leef- en leerklimaat in de groep), de schoolcultuur (leef- en leerklimaat op school) en de samenwerking. Voor de tevredenheidspeiling van leerlingen is een extra vragenlijst aangemaakt speciaal voor de monitoring van de sociale veiligheid.

Sociogram

Als blijkt dat er zorgen zijn binnen een groep met betrekking tot sociale veiligheid wordt er door de leerlingen uit deze groep een aanvullende vragenlijst ingevuld die zicht geeft op de verschillende rollen die er binnen een groep kunnen zijn.

Onderzoek jan. 2017 B. Oldenburg

–

universiteit Groningen:

Elke leerkracht moet zich er van bewust zijn, dat in iedere klas wordt gepest. "Leraren die zeggen dat in zijn of haar klassen niet wordt gepest hebben vaak ongelijk. In iedere klas wordt gepest." En pesten is subjectief, een gevoel. En dat gevoel wordt vaak niet herkend door leraren. "Ik heb leerlingen en leraren apart de vraag gesteld: wie in de klas wordt er gepest? Antwoorden tussen leerlingen en leraren kwamen niet overeen."

6. Curatief beleid

In de inleiding hebben we geschreven dat pesten op elke school voorkomt, dus ook op onze school. Er zijn verschillende maatregelen en activiteiten die als interventie ingezet kunnen worden indien blijkt dat dit nodig is vanuit bijvoorbeeld de monitoring. De interventies kunnen gericht zijn op leerlingen, het team of ouders. In dit hoofdstuk beschrijven wij kort een aantal van deze interventies. Daarnaast staat in dit hoofdstuk het stappenplan wat gevolgd wordt indien pestgedrag zich voor doet.

Leerlingen

- **Bemiddelingsgesprek:**
Een bemiddelingsgesprek wat gevoerd kan worden tussen twee of meerdere leerlingen onder begeleiding van een leerkracht. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen.
- **Groepsgesprek:**
Met de groep in gesprek over hetgeen de leerkracht gezien of gehoord heeft en hierover uitleg vragen. Wat is ieders rol hierin en leerlingen oplossingen laten bedenken. Dit kan naar aanleiding van een conflict, maar ook naar aanleiding van resultaten van de monitoring.
- **Training / workshops:**
In een groep waar sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan er eventueel een training of workshop in de groep gegeven worden.

Team

- **Leerkrachtgesprek:**
Naar aanleiding van de uitkomsten van de monitoring kan er een gesprek plaatsvinden tussen de leerkracht en de intern begeleider of anti-pestcoördinator. Tijdens dit gesprek worden er vragen gesteld over het functioneren van de leerkracht met betrekking tot zijn/haar houding naar de klas en naar specifieke leerlingen. Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen leerlingen? Hoe veilig is het voor leerlingen in de klas?

Ouders

- **Oudergesprek:**
Met ouders van gepeste leerlingen of leerlingen die pesten in gesprek om ze te informeren over de peestsituaties en over de manieren waarop wij hier als school mee omgaan. In dit gesprek kunnen ouders ook doorverwezen worden naar externe deskundige hulp als bijvoorbeeld blijkt dat het gepest worden of zelf pesten vooral voort lijkt te komen uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden.
- **Ouderbijeenkomst:**
Indien er in een groep sprake is van aanhoudende pestproblematiek kan school ervoor kiezen om een ouderbijeenkomst te organiseren. Tijdens deze bijeenkomst worden de ouders op de hoogte gebracht van de situatie, wat school al gedaan heeft en hoe ze hiermee verder om willen gaan. Ouders krijgen deze avond ook tips mee over hoe zij hiermee om kunnen gaan.

Stappenplan bij conflicten en pestgedrag

Stap 0: Zelf proberen op te lossen	
Als leerlingen een conflict met elkaar hebben, stimuleren wij ze eerst om het conflict zelf op te lossen. Hierbij is het wel heel belangrijk dat de leerkracht controleert of dit gelukt is. Op het moment dat het voor een van de leerlingen niet goed genoeg opgelost wordt, gaat het stappenplan in werking.	
Stap 1: Bemiddelingsgesprek bij een eenmalig incident/ conflict	
WANNEER	Ter plekke bij het signaleren van het incident/conflict. Indien niet mogelijk, dan z.s.m. (liefst op dezelfde dag)
WAAROM	Vaak ontstaat pesten door een eenmalig conflict of incident dat niet wordt opgelost. Het doel van dit bemiddelingsgesprek is het bevorderen van wederzijds empathie waardoor er begrip tot stand komt en er de mogelijkheid ontstaat om tot oplossingen te komen.
WIE	Leerkracht en betrokken leerlingen en/of mediators
HOE	Een bemiddelingsgesprek op basis van de principes van De Vreedzame school.
Stap 2: Afspraken evalueren	
WANNEER	Na het gesprek (het liefst dezelfde dag) en anders in dezelfde week.
WAAROM	Het actief volgen of gemaakte afspraken in het bemiddelingsgesprek nagekomen worden.
WIE	Leerkracht en betrokken leerlingen
HOE	Dit kunnen korte gesprekjes zijn van 2 minuten indien het goed loopt. Geven van complimenten als het de leerlingen gelukt is om zich aan de afspraken te houden.
Stap 3: Bij (aanhoudend) pestgedrag	
WANNEER	- Als blijkt dat het de leerling(en) niet lukt om zich aan de afspraken te houden bij stap 2 - Als de leerkracht te horen krijgt dat er pestgedrag plaatsvindt.
WAAROM	Om het pesten te laten stoppen.
WIE	- Leerkracht met betrokken leerlingen en ouders
HOE	Gesprek waarbij duidelijk wordt gemaakt dat dit gedrag niet wordt geaccepteerd en dat er bij herhaling consequenties volgen.
Stap 4: Anderen op de hoogte brengen	
WANNEER	Als je een gesprek in stap 3 hebt gevoerd, breng je op dezelfde dag ouders op de hoogte. Indien nodig ook andere teamleden bij het Kanbanbord en/of de BSO
WAAROM	Voor een goede samenwerking is het fijn als ouders en team/ APC weten dat er een gesprek heeft plaatsgevonden en dat zij op de hoogte zijn van de gemaakte afspraken.
WIE	Degene die het gesprek met de leerlingen gevoerd heeft.
HOE	Ouders: Rechtstreeks, telefonisch óf via een mail waarin je beschrijft hoe het gesprek is verlopen (proces) en welke afspraken er gemaakt zijn. Deze mail wordt ook in ParnasSys geplaatst. Team: leerkrachten die het aangaat even mailen of persoonlijk op de hoogte brengen. Kan ook bij het Kanbanbord
Stap 5: Oudergesprek	
WANNEER	Als bovenstaande stappen geen (gewenste) verandering laten zien en pestgedrag blijft aanhouden.
WAAROM	- Als school stelling nemen tegen het pestgedrag. - Delen van zorgen met ouders - In overleg met ouders werken aan een bevredigende oplossing.
WIE	Leerkracht met ouders gepeste leerling Leerkracht met ouders leerling die pest Naast de leerkracht sluit ook directie/bouwcoördinatoren of APC aan bij dit gesprek.

HOE	Ouders informeren over de situatie en over hetgeen school hier al aan gedaan heeft. Ouders serieus nemen in hetgeen zij vertellen. Adviezen geven over hoe om te gaan met een kind dat gepest wordt of zelf pest. Beleid van school bespreken over hoe hier verder mee om te gaan. Wanneer er een gesprek zonder de groepsleerkracht plaatsvindt, is het belangrijk dat de inhoud van dit gesprek teruggekoppeld wordt aan de groepsleerkracht. Belangrijk om dit gesprek in Parnassys gezet wordt.
Stap 6: interventies - sancties	
WANNEER	Als bovenstaande geen (gewenst) effect laat zien en pestgedrag blijft aanhouden.
WAAROM	School kan en wil dit gedrag niet accepteren. Beschermen van de veiligheid van leerlingen.
WIE	- intern overleg met leerkracht, directie en evt. APC-er - bovenstaande personen in gesprek met ouders van de leerling die gepest wordt en/of de leerling die pest
HOE	Intern overleg: mogelijkheden van interventies bespreken voor de groep / leerkracht Met ouders van leerling die gepest wordt: samen in overleg om te komen tot mogelijke oplossingen, eventueel inschakelen externe deskundigheid, overleggen wat school nog kan doen. Met ouders van leerling die pest: samen met ouders overeenkomen tot oplossingen en eventuele externe hulpverlening. Afspraken maken over handelingswijze op school en thuis. Eventuele sancties bespreken zoals: een opstel over de situatie en zijn/haar rol daarin, binnenblijven / nablijven, verwijdering uit de groep of school indien het gedrag blijft aanhouden.